

ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΖΑΝ ΡΙΣΠΕΝ, ΤΗΣ ΓΑΛΛ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Ο ΕΧΘΡΟΣ

Ο όνομα του επισκεπτηρίου δεν μου θύμιζε τίποτε. Ή λίγες γραμμές θύω, που ήταν γραμμένες κάτω απ' αυτό τ' όνομα, μου έδειξαν αμέσως πολύ συμπληρωτικό αυτό τόν άγνωστο επισκέπτη.

Αλήθεια, αυτές ή γραμμές, σύμφωνα με τούς κανόνες της γραφολογίας, φανέρωναν μία μεγάλη καρδιά, γεμάτη πόνο κι' άπελπίσια. Σίγουρα ο άνθρωπος που είχε γράψει αυτές τις γραμμές δεν έλεγε ψέμματα, θεβαιώνοντας πως ζήτουμε την υπέρτατη ηθική βοήθειά του.

Ν' άρνηθώ να τόν δέχτώ, μου φάνηκε αληθινό έγκλημα. Ακόμη και στην περίπτωση που ο επισκέπτης μου ήταν πρελλός, πράγμα που δεν τ' έδειχνε διόλου τ' γραμμά του, είχα ιερή καθήκον να τόν δέχτώ.

Τόν δέχτηκα λοιπόν, όχι χωρίς κάποιο τραγικό προαίσθημα, ανάμικτο με μία περιέργεια γεμάτη άγνοια.

Η γραφολογική έξέταση του επισκεπτηρίου δεν με είχε άπαρη. Μόλις τόν είδα να μπαίνει μέσα, από τ' χαρακτηριστικά του άναγνώρισα την μεγάλη του ψυχή, την γεμάτη πόνο κι' άπελπίσια.

Τά μάτια του μάλιστα μιλούσαν περισσότερο άκόμη από τ' γραμμά του. Έδειχναν ολοκλήρα μία ψυχή που έφθασε στις υψηλότερες κορυφές της φιλοσοφίας, κατέβηκε στα βαθύτερα θάρατρα τού πόνου και δοκίμασε τις άδυνάστερες στιγμές της φρικτότερης άπελπίσιας.

—Κύριε, μου είπε κάπως άπότομα, μή με πάρετε για πρελλό. Δεν πάσχω από μανία καταδιώξεως. Όταν θα σάς διηγηθώ τ' ύποφύρω, θ' άναγκασθώ να παραδεχθώ ότι είμαι θύμα μιάς τρομερής καταδιώξεως κι' ότι έχω τόν άπαισιώτερο έχθρό που είχε ποτέ άνθρωπος στόν κόσμο.

Παρ' όλη τ' διαβεβαίωσή του για την διαλογική του κατάσταση, παρ' όλη την πεπαιθωμένη την όποια μούδινε τ' γραμμά του, που δεν παρουσίαζε καμιά ένδειξη παραφροσύνης, όμολογώ πως θεβαιώνω αμέσως ότι είχα μπροστά μου έναν άνθρωπο που έπασχε από μανία καταδιώξεως.

Και πραγματικά, ο επισκέπτης μου δεν φαινόταν άνθρωπος που μπορούσε να ύφισταται την καταδίωξη ενός έχθρου, χωρίς να μπορεί να αντίδρασει και να υπερασπιστεί τόν έαυτο του. Τό ντύσιμό του, τά κοσμήματά του, τό μεγαλοπρεπέστατο αυτοκίνητό του κάτω στην πόρτα μου, έδειχναν μία κατάσταση που άπείκλειε την οικονομική στενοχώρια.

Η κορμοστασιά του, τό περήφανο πρόσωπό του, ή άποφασιστικές χειρονομίες κι' ή σταθερή φωνή του, ή φλόγα τών ματιών του, με

κα φράγκα. Είνε αλήθεια, ώστόσο, ότι ο Μοζέ δεν είχε συνείδηση τής προδοσίας του. Ο Μισέλ τού είχε πη, ότι έβγαζε μέσα σ' εκείνα τά έγγραφα να θρή τ' όνομα κάποιου θαυπολύτου συγγενούς του, για να δη άν ζούσε άκόμη ή άν πέθανε, γιατί ήταν ο μόνος κληρονόμος του...

Ο Τσερνιτέφ ώστόσο, που διηύθυνε όλη αυτή τ' σκευή ύπόθεσι τής κατασκοπείας, δεν έμεινε και τόσο εύχαριστήμιος από τις πληροφορίες τού Μισέλ. Ήθελε άκόμη πιο σπουδαίο μυστικά. Κι' ο Μισέλ, μία μέρα πρότεσε από δού αναβέβηκε:

—Θέλετε να κερδίσετε ένα στρουγγιλό ποσό; Είμαι ύπάλληλος όδους προμηθευτ' του στρατεύματος. Τό άφεντικό μου λοιπόν θέλει έναν πλήρη πίνακα τών άναγκών τής Μεγάλης Στρατιάς, για να μπορεί έτσι να έτοιμάσει όδες τις προμήθειες και να τις παραδώσει μόλις τού τις ζήτησουν. Ξέρετε δέ ποιος είναι ο προμηθευτής αυτός; είναι ο Ντελπόν...

Τό όνομα ήταν φανταστικό, μά δεν έκίνησε τις ύποψιες τών συναδέλφων του: τού Λουί Σαζέ και τού Λουί-Φρανσουά Σαλμόν.

Κι' έτσι, με τ' βοήθεια αυτών τών νέων συναδέλφων, ο Τσερνιτέφ μόλις πήρε αυτών τόν άποκαλυπτικό πίνακα, έγινε άφαντος από τό Παρίσι...

Η δίκη τών κατασκοπών έγινε γρήγορα: ο Μιχαήλ Μισέλ καταδικάσθηκε σε θάνατο και τουεκρίσθηκε στην πλατεία τής Γρένης στις 13 'Απριλίου τού 1812. Ο Σαρζέ τιμωρήθηκε με μία έλαφριά ποινή και οι άλλοι άβώδωθηκαν.

—Στίς 17 'Απριλίου τού ίδιου γνόου, προσθέτει ο Μαρσαί ντε Πραντέλ, ο τσάρος έστειλε ένα τελεσίγραφο στόν Ναπολέοντα. Κι' ο πόλεμος ξέσπασε, για να καταλήξει στην τρομακτική καταστροφή τού Ναπολέοντος...

—Ένας άσημαντος γραφικός είχε γκρεμίσει την αυτοκρατορία.

όλη τους τ' θλιβερή έκφρασι, δεν έδειχναν έναν άνθρωπο άναδρο, αλλά απ' εναντίον, έναν άνθρωπο που δεν θα μπορούσε ν' άνεχθή ποτέ μια προσβολή χωρίς να τιμωρήσει τόν ύβριστή με τόν γρηγορώτερο και άποφασιστικώτερο τρόπο. Έπί τέλους είχε κι' αυτό τ' κάτι που φανερώνει τόν άνθρωπο που δεν δοκίμασε έρωτικές άτυχίες.

Συμπέρασμα, ο έχθρός του αυτός θάπρεπε να είναι κάποιος έχθρός φανταστικός, όπως όλων τών δυστυχισμένων που ύποφέρουν από μανία καταδιώξεως.

Φαίνεται πως διάβασε όδες αυτές τις σκέψεις μέσα στά μάτια μου, γιατί μου έδωσε αμέσως τήν απάντησι:

—Όχι, κύριε, μη γελαστήτε!... Ο έχθρός που μ' έχει φέρει στην άπελπίσια δεν είναι διόλου φανταστικός. Είναι ολοκλήρως άνθρωπος, με σάρκα και οστά, όπως σεις και γώ.

—Πήτε μου επί τέλους, τ' σας έχει κάνει;

—Τι μου έχει κάνει; φωνάζει. —Αγί! Αν τ' ξέρατε! Είνε πολύ σκληρό. Είνε ή κόλασι. Η κόλασι σε κάθε στιγμή τής ζωής μου. Μία κόλασι που με ακολουθεί παντού!

Έχωσε τ' κεφάλι τού μέσα στά χέρια και άρχισε να τό πιέζει δυνατά, σαν νάβηλε να βγαλί από κεί μέσα όδες τις φλόγες τής κόλασεως. Κουνούσε τ' κεφάλι του κι' έκλαιγε. Ήταν αναορό, πως είχα ένα τρελλό μπροστά μου.

—Έλάτε, τού είπα με γλυκότητα. Ήσυχαστε λιγάκι και μιλήστε μου καθαρά...

Δέν έξρω άκόμη τ' είδους βοήθεια ήρθατε να μου ζητήσετε, όπως γράφετε στό επισκεπτηρίο σας. Για να σας δώσω όμως αυτή τ' βοήθεια, πρέπει φυσικά να ξέρω τ' σας έκαμε αυτός ο τρομερός έχθρός σας.

Ο επισκέπτης μου κάθηκε και σταμάτησε τούς λυγμούς του. Τώρα όμως έτριξε τά δόντια του και μιλούσε με λύσσα:

—Νά! είπε. Ο έχθρός μου αυτός, όταν γράφω μερικούς στίχους—γιατί, ξέρετε, είμαι και ποιητής—μου τούς στέλνει ύπογραμμίζοντας τά λάθη του με τό μολύβι. Βρίσκει όλα τους τά λάθη και μου τά πελαει κατάμουτρα.

—Δέ θαρίεστε! τόν διέκοψα. Δέν είναι και τόσο σκληρό αυτό. —Αν είν' αυτό όλο...

—Όταν άγαπάω μία γυναίκα, έξακολούθησε, και μ' άγαπά κι' αυτή, μου την καθιστά άποκορυστική και την κάνει και κείνη να με άδιόαξη.

—Και πως γίνεται αυτό;

—Αυτό είναι τ' μυστικό του.

—Και ποιο είν' αυτό τ' μυστικό;

—Δέν τό ξέρω. Τό μόνο που ξέρω είναι, πως πάντα πελαίει τ' σκοπό του, ο δ' ήμιος μου, κι' έξ αιτίας του οι άγνώστεροι έρωτές μου κυλιόηκαν μέσα στό θούσο.

Ο επισκέπτης μου άρχισε πάλι να κλαίει.

—Άλλ' άν σας π' όλο, όσα κάνει εναντίον μου, πρόσθεσε, δεν θ' με πιστεύετε! Σκεφθήτε, και μ' αυτό όσα καταλάβετε για τ' είναι ικανός, σκεφθήτε πως δέν μπορεί να φάω ένα φαγητό που μου άρέσει, χωρίς αυτός να φτύσει μέσα!

Δέν χωρούσε πεία ή παραμικρότερη άμφιβολία. Ήταν τρελλός! Κατάλαξε τ' σκέψι μου κι' είπε θλιβερά:

—Τό βλέπω! Με παίρνετε για τρελλό, άλλοίμονο!

—Γιά τ' όνομα τού Θεού! είπα, ν' από τά δύο συμβαίνει: Ή δέν είστε στά λογικά σας, και σ' αυτή την περίπτωση δέν μπορεί να κάνει φυσικά τίποτε για σας, άφοδ δέν είμαι φρενολόγος, ή είστε λογικός άνθρωπος, και τότε, άν, όπως λέτε, ο έχθρός σας είναι ένας ζωντανός άνθρωπος, είστε ο πιο άναυδός άνθρωπος τού κόσμου για να τό άνεχέστε...

—Δέν είν' έτσι; με διέκοψε. Ναι! Αυτό είναι, είμ' ένας άναυδός! —Εσείς στη θεσι μου θα υπερασπιζατε τόν έαυτο σας;

—Και θεθαίνα! φωνάζει.

—Άλλά π' ως; Μ' τί τρόπο; ρώτησε.

—Δέν έχει καμιά σημιασι ο τρόπος, τού απάντησα. Υπάρχει ή μονομαχία, τά δικαστήρια. Μπορείτε να διαλέξετε κατά τό γούστο σας. Κι' επί τέλους, υπάρχει ακόμα κι' ή δολοφονία...

—Ετριξε τά χέρια του, πήρε μ' ένθουσιασμό τά δικά μου, μ' εύχαριστούσε και πηγαίνοερχόταν λέγοντας:

—Ναι, ναι, είναι ή μόνη λύσις... Θα τόν σκοτώσω!

—Έφυγε χωρίς να με χαιρετήσει, τρέχοντας.

—Είνε τρελλός, για δέοιμο! Έλεγ' από μέσα μου.

Τό ίδιο θράβυ, έλαβα ένα σημειώμα του, που έγγραφε τά έξής: «Στόπωση τόν έγθρό μου. Στόπωση τόν έγθρό». Σίς σημειώμα να έλαθε να τόν διητε στό σπίτι μου και να τόν άναγκοιάστες.

—Έπιγα πράγματι. Ο επισκέπτης μου είχε αυτοκτονήσει, φυτεύοντας μία σφαίρα στην καρδιά του.

Ο συγγραφέας τού διηγήματος Γάλλος ποιητής Ζάν Ρισπέν